Rajonizacija kmetijstva v ptujskem okraju

Dipl. ing. Zorec Egon

Pogledamo li v kmetijstvo predvojne Jugoslavije, bomo takoj videli, da so se uveljavljale posamezne gospodarske panoge in gojile poedine kulture brez vsakega načrta, kar je imelo za posledico pogoste težke gospodarske motnje. Kvalitetnemu štajerskemu vinu je konkuriralo ceneno nizko kvalitetno banaško vino, pridelano na rodovitnih ravninah, kjer bi lahko uspevala pšenica. Ko je nastopila n. pr. konjunktura hmelja, se je gojil hmelj povsod (n. pr. bivši graščak Lipit iz Turnišča ga je tudi gojil, čeprav niso pedološke prilike temu odgovarjale in je bila z njegovim hmeljem prava polomija), kjer so obstojali le malo primerni pogoji, seveda na škodo ostalih kultur.

V sedanjem planskem gospodarstvu usmerja naša ljudska oblast tako industrijsko kakor tudi kmetijsko produkcijo na proizvodnjo onih dobrin, ki so z ozirom na obstoječe potrebe najnujnejše in od katerih v prvi vrsti zavisi izvedba petletnega plana. V interesu oblasti in vsega delovnega ljudstva je, da se na panoge in one kulture, ki v posameznih rajonih najboljše uspevajo in dajo najboljše rezultate, tamkaj v čim večjem obsegu razširijo, izločijo odnosno omejijo pa se vse one panoge in kulture, ki dajejo v teh predelih slabe rezultate.

Iz tega razloga pristopimo v okviru načrtnega gospodarstva k rajonizaciji kmetijstva, s katero določamo rajone za posamezne kmetijske panoge, kulture, pa tudi za poedine sorte.

Celotna Slovenija je z ozirom na teren, zemljo, lego, višinsko razliko, padavine itd. razdeljena v pogledu kmetijske proizvodnje na pet rajonov ali okolišča in to na:

1. alpski,
2. notranjo-kočevski kras,
3. dolenjske doline in hribovje,
4. štajerske doline in hribovje,
5. rajoni porečja Drave, Dravinje in Mure.

Porečja posameznih okrajev se na podlagi vseh činiteljev, ki vplivajo na kmetijsko proizvodnjo, deli na rajone in tudi na podrajone, ki se jim postavljajo posamezne proizvajalne naloge.

Okraj Ptuj je skupno s poverjeništvom za kmetijstvo ter plansko komisijo, predstavniki kmečkega sveta, zastopniki KLO-jev, osvojil sledečo rajonizacijo okraja, predvsem z ozirom na terenske prilike, nadmorsko višino in oddaljenost od primernih zvez:

1. Slovenske gorice,
2. Dravsko polje,
3. Ptujsko polje,
4. Haloze-vinogradniške,
5. Haloze-gozdnati.

Med 1. rajon bi spadali sledeči KLO-ji: Biš, Hum, Juršinci, Lešnica, Pavlovci, Podgorci, Polenšak, Sakušak, Sodinci, Šalovci, Trnovska vas, Trnovski vrh, Desternik, Grajena, Janežovci, Jiršovci, Kicar, Levanjci, Mestni vrh, Slavšina, Vintarovci, Vitomarci, Vurberk, Bišečki vrh, Brezovci.

Med II. rajon: Cirkovci, Hajdina, Lancova vas, Pleterje, Pobrežje, Sela, Slovenja vas, Starše, Sv. Lovrenc Dr. p., Sv. Marjeta Dr. p., Sv. Vid pri Ptuju, Šikole, Tržec-Jurovci.

Med III. rajon: Ptuj, Borovci, Bukovci, Dornava, Formin, Gajevci, Gorišnica, Markovci, Nova vas, Mezgovci, Moškanjci, Pacinje, Podvinci, Rogoznica, Sobetinci, Spuhlja, Zabovci, Stojnci, Zamušani, Cvetkovci, Loperšice, Obrež, Ormož, Središče, Velika Nedelja.

Med IV. rajon: Cirkulane, Gorca-Dežno, Gorenjski vrh, Gradišča, Gruškovje, Gruškovec, Leskovec, Majski vrh, Nova cerkev, Paradiž, Podlehnik, Rodni vrh, Sedlašek, Slatina, Skorišnjak, Turški vrh, Vareja, Vel. Varnica, Vel. Okič, Zavrč.

Med V. rajon: Dolena, Majšperk, Naraplje, Ptujska gora, Sestrže, Stoperce, Zg. Pristava, Žetale.

Proizvajalne naloge rajonov

Pred posamezne rajone so z ozirom na obstoječe prilike postavljene naslednje proizvajalne naloge:

Gozdnati haloški rajon:

Zaradi hribovitega terena je mehanizacija poljedelstva več ali manj nemogoča, dalje zaradi vse večjega pomanjkanja delovne sile ima poljedeljstvo podrejeno vlogo. So pa ti predeli primerni za živinorejo (številni pašniki, dobra krma). Tu bo velika naloga vzreja plemenske živine, od koder se bo regrutirala tudi v druge predele okraja. Živinoreja bo torej ena glavnih kmetijskih panog. V onih krajih, ki so bolj oddaljeni od prometnih zvez, se bo z ozirom na manjšo možnost vnovčenja svežega mleka vzrejala predvsem plemenska živina, dočim se bo v kraje bližje potrošnih centrov in prometnih zvez usmerjala živinoreja v prvi vrsti na proizvodnji mleka. Seveda bo produkcija lesa nad vse važna.

Haloški vinogradniški rajon:

V tem rajonu bo imelo dominantno vlogo vinogradništvo in vinarstvo vzporedno z živinorejo. Vinogradništvo bo razvijalo svojo smer v duhu rekonstrukcije, izvršil se bo prehod iz ekstenzivnosti v intenzivnost.

Rajon Ptujsko polje:

To bo rajon žit. Z ozirom na veliko ravnino, bo podana možnost vse strojne obdelave. Tu se bo gojilo tudi priznano semensko žito (Ormož, Središče, Bukovci, Markovci-Novavas). Od industrijskih rastlin pa predvsem sončnice, bučnice, sladkorna pesa. V živinoreji gre zaradi bližnjih potrošnih centrov in delnih prometnih zvez poudarek predvsem proizvodnji mleka in plemenskih prašičkov. Vzporedno s povečanjem števila goveje živine se mora izboljšati mlečnost krav. Povečanje molžnosti krav bomo dosegli z izvajanjem selekcije ter izboljšanjem krmskih prilik.

Rajon Dravsko polje:

Vso pažnjo se bo tu posvetilo proizvodnji krompirja. Površine krompirja se bodo do konca leta 1951 povečale. V zvezi povečanja okopavin (krompirja) se bo tudi prašičereja povečala. Seveda se ne bo zanemarjalo govedorejo in konjerejo.

Rajon Slovenske gorice:

Tu se bo gojilo predvsem sadjarstvo. Poleg potrošnega-industrijskega tudi namizno sadje, v prvi vrsti jabolka, hruške, črešnje. V predelih, ki so povoljnejši za sadjarstvo (Grajena, Vurberk, Juršinci, Vintarovci, Vitomerci, Kicar, Mestni vrh) se bo usmerilo sadjarstvo predvsem na proizvodnjo namiznega in tudi kabinetnega sadja za izvoz. Pogoji za uspešen razvoj sadjarstva so v teh predelih povoljni, ker je tu kaparja San José relativno še zelo malo.

Če se ozremo na okrajni petletni plan kmetijstva, moramo priti do sledečih zaključkov:

V poljedelstvu se bo povečala v okrajnem merilu proizvodnja krompirja, pridelovanje krmskih rastlin. Povečanje teh kulturnih skupin se bo izvršilo predvsem na račun ledin in delno na račun žita. Četudi se predvideva zmanjšanje površin žit, bo ostal skupni pridelek žita vsaj na dosedanji površini, kar nam jamčijo povečani hektarski donosi, ki jih bomo dosegli z širokopotezno izvajanjem raznih agrotehniških mer, predvsem z večjo mero uporabe izbranega, očiščenega in razkuženega semena, z boljšo in pravočasno obdelavo zemlje itd.

V cilju izboljšanja krmne baze se mora povečati predvsem površine posejane z lucerno z rožičasto nokoto, ki daje s travno mešanico več let odlično krmo. Razume se, da bomo kultivirali tudi ostale krmne rastline: črno deteljo, inkarnatko, se posluževali lupine, grahorice, za zeleno krmo itd.

Brez dvoma bo okrajni-izvršilni odbor v vseh prihodnjih akcijah, investicijah splošnega pomena itd., kakor pri odkupu kmetijskih pridelkov docela upošteval izvedeno rajonizacijo kmetijstva v okraju.

V glavnih potezah sem nanizal bodočo strukturo — zrcalo našega okraja v pogledu kmetijstva, katerega značaj je brez dvoma prvenstven.

Nova šola in naše vzgojno delo

S konference šolskih upraviteljev v Ptuju

Po konferenci poverjenikov za prosveto okrajnih ljudskih odborov, ki se je sredi meseca decembra vršila v Ljubljani, je bila za 22. decembra sklicana konferenca šolskih upraviteljev v Ptuju, da se pomenijo o svojem delu in o problemih, ki nastajajo na naših osnovnih šolah. Konferenco je otvoril pomočnik poverjenika za prosveto, tov. Hribernik, nakar je okrajni prosvetni instruktor tov. Šepec podal poročilo o nekaterih opažanjih na posameznih šolah v okraju ter poudaril važne momente, ki jih je nujno treba vključiti v vzgojno delo. Opozoril je na idejno-politično plat vzgoje, ki mora biti nujen sestavni del našega šolskega dela. Razvijanje te plati bo in mora izpodriniti ostanke zastarelih vzgojnih načel, ki niso v nobenem skladu z našo družbeno stvarnostjo. Uvajanje teh momentov se še lepo odraža na nekaterih šolah, vendar pa še vse premalo. Poleg zavestne discipline je treba razvijati socialistični patriotizem pri otrocih, vzporedno s tem pa treba graditi naše vzgojno delo na pravi znanstveni podlagi. Potrebna je nenehna borba proti mračnjaštvu, dogmatizmu in misticizmu v naših šolah, kar bo odpravilo vsako nedialektično gledanje na razvoj družbenih dogodkov. Težišče vzgoje naj bo pozitivno in logično znanje, izogibati pa se mora formalističnega. To težišče naj se odraža v marksistično-leninistični smeri naših vzgojnih prizadevanj. Stremeti moramo za tem, da otroku čim bolj približamo znanstveno razlago prirodnih pojavov, s čemer bomo zatrli praznoverje in izpodbili osnovo neznanstvene razlage. Učitelj naj iz ustvarjalnega poleta in naporov naših množic pri izvedbi plana ter iz naših velikih prirodnih bogastev črpa elemente za razvijanje patriotične vzgoje in širi politično obzorje otroku, ker bo le na ta način vzgojil novega človeka. Ob koncu je poudaril, da je treba nenehno dvigati kvaliteto znanja, kar sta že poudarila V. in II. partijski kongres.

Govoril je o pravilni sestavi in uporabi tedenskega učnega načrta, ki ga je treba razdeliti na dneve. Načrt naj bo tesno povezan z našim družbenim dogajanjem in treba v njem naznačiti perspektivo družbenega razvoja pri nas. Naše delovne in gospodarske akcije naj bodo živa podlaga predmetu računstva, kjer je treba pred vsem paziti na pravilen metodičen postopek. Pri pouku slovenskega jezika moramo stremeti za samostojnostjo učenca, posebno pri govornih vajah in pravilnem ustnem izražanju. Smer zgodovinskega pouka naj bo baziran na materialističnem pojmovanju zgodovine. Ravno tako se moramo boriti proti idealistični razlagi prirodoslovja, ki onemogoča pravilno spoznavanje razvojnega procesa družbe. Kvalitetno delo učitelja vodi h kvalitetnim uspehom učencev.

V svojem poročilu je okrajni prosvetni instruktor tov. Stanič podčrtal važnost in nujno potrebo po idejno-politični vzgoji, ki je sestavni del socialistične šole. Pred vsem naj naši učitelji posvečajo veliko pažnje pri odstranjevanju in uničevanju kvarnih vplivov reakcionarnih elementov na našo šolsko mladino. Učitelji sami pa naj se čim bolj oprimejo ideološkega študija. Vsestransko pomoč in skrb je treba nuditi pionirski organizaciji na šoli, da se ne bi dogajalo, da bi se pionirska organizacija omalovaževala.

Po obeh referatih se tov. Hribernik govoril o nujnosti borbe proti kulaštvu. Borba bo tem uspešnejša, čim prej bomo obračunali z ostanki stare miselnosti in razvili še intenzivnejšo akcijo za odpravo misticizma v lastnih vrstah. Dalje je govoril o vprašanju verouka in o borbi proti reakcionarni duhovščini kot našemu idejnemu sovražniku. Ob koncu je govoril o sodelovanju prosvetnih delavcev v množičnih organizacijah.

Član OK KPS tov. Mavser Ivan se je med ostalim dotaknil tudi političnega dogajanja v svetu, situacije v okraju in vprašanja verouka. Pri tem je poudaril borbo proti razrednemu sovražniku na vasi in intenziven študij politične in gospodarske problematike kraja. Povezava med poverjeništvom za prosveto in učiteljstvom pa bo v veliki meri pripomogla k temeljitejšemu in uspešnejšemu reševanju vseh problemov politično-prosvetnega dela. Iznesel je tudi vprašanje materialne preskrbe učiteljstva in otrok, ki bo pa v najkrajšem času rešeno.

Referent za ljudsko prosveto OLO tov. Majcetova je govorila o pomenu, organizaciji in pripravah za Novoletno jelko. Ministrstvo za kmetijstvo in Izvršni odbor ljudske prosvete bosta organizirala kmetijsko-izobraževalne tečaje, kjer bodo poleg splošnih zajeti tudi predmeti iz posameznih kmetijskih strok.

V diskusiji so tov. upravitelji iznašali vprašanja ideološke borbe proti siljenju mladine k verouku, vprašanje nagrajevanj in honorarjev ter vprašanje pojavov praznoverja, posebno v Zavrču. Z zelo živahno diskusijo se je konferenca zaključila.

Kmetijski svetovalec

Plevel v oziminah

Dipl. ing. Zorec Egon

Škoda, ki jo ima vsako leto naše poljedelsko gospodarstvo od plevela, ki duši, krade hrano, prostor, zrak in sonce žitu, znaša milijone in milijone dinarjev. Po opažanju strokovnjakov so žetve zaradi plevela od 10 do 20 odst. slabše. Če računamo samo 10odst. izpadek žetve, znaša škoda, ki jo imamo v vsej državi samo pri pšenici že lepe milijone.

Plevel se plodi mnogo hitreje in žilavije kot kulturne rastline. Ena sama rastlina plevela rodi 12 do 200 tisoč semena. Zaradi te orjaške sposobnosti razmnoževanja plevela postaja vprašanje zatiranja plevela vedno bolj važno in kočljivo ter vedno bolj težavno.

Uničevanje plevela v žitu, in sicer onega plevela, ki se množi in širi s semenom, je razmeroma lahko, če ga uničujemo v pravem trenutku. Plevel moramo zatreti takrat, ko je najslabotnejši in ima najmanjšo odporno silo. To je v nežni mladosti, ko seme vzklije, oziroma, ko je rastlina še mlada in nežna, takrat je pravi trenutek, da se jo zatre. V ozimnem žitu vzklije ozimni plevel najkasneje v 4—6 tednih po setvi žita. Ko žito že toliko poraste, da njiva ozeleni, se tudi večina ozimnega plevela izcimi.

Naštel bi nekaj najvažnejših plevelov, ki v jeseni ali pa zgodaj spomladi vzklijejo:

Dolgoresnata šopulja (Agrostis spica venti), ki je posebno škodljiv plevel za ozimine. Če je žito redko, se šopulja tako razbohoti, da zaduši žito do zadnje biljke. To pa zlasti takrat, če jeseni dolgo dežuje in če je tudi pomlad mokra.

Kokolj (Agrostema githago), *mlešec* (Capsella bursa pastoris), *plavica* (Centaurea Cyanus), *plazeči kreč* (Veronica hederi folia), *mačehice* (Viola tricolor arvensis), *slez* (Galium oparine), *mak* (papaver rhoeas), *grašica* (vicia hirsuta) in dr. so nevaren plevel v žitu.

Spomladanski plevel v žitu pa je: *Divja repica* (Raphanus raphanistrum), *gorčica* (Sinapis arvensis), *divja kamelica* (Chrisanthemum inodorum), *mrtva kopriva* (Alectorolophus major) in dr.

Povedal bi sedaj, kako se gori našteti plevel zatira:

Plevel v oziminah lahko zatremo tako-le: 4 do 6 tednov po setvi žita, ko opazimo, da je žito že zelo plevelnato, potrosimo »na glavo«, t. j. po zelenem žitu v jeseni, apneni dušik (80 do 100 kg na oral). Žito naj ne bo rosno! (Tu je razlika pri uničevanju plevela v jarem žitu — ovsu, kjer moramo trositi neoljeni apneni dušik na rosno žito.) Ko apneni dušik pade na plevel in na vlažno zemljo, se zaradi dotika z vlago začne presnavljati v cianamidno otopino. Pri tem se sprosti apno, ki je v nastajanju zelo jedko. Nastajajoča cianamidna raztopina uniči plevel, mrčes in glivice, katerih se dotika. Če se plevel pojavi v veliki množini že v jeseni, se ga lahko na opisan način radikalno zatre. Če se pa plevel pojavi šele spomladi, se ga v oziminah zatre na isti način, kot v jeseni, t. j., da se ozimine (suhe, torej ne rosne ali mokre) spomladi, ko se je začel plevel bohotiti, potrosijo z apnenim dušikom, ki žitu zaradi voščene prevleke ne škoduje. Štirinajst dni potem, ko smo žito potrosili z apnenim dušikom, začne bujno rasti in hitro preraste plevel, ki ni bil uničen.

Če želimo zatirati plevel v oziminah z apnenim dušikom, ne smemo pregosto sejati, kajti apneni dušik je močna dušična hrana, ki povzroča, da se žito bujno razvija. Če je gosto posejano, obstoja nevarnost, da v mokrem letu poleže, ker prihaja do stebel premalo svetlobe in sonca, ki jača in utrjuje žitno steblo.

Ker so po našem okraju vsepovsod zelo plevelnate njive, kar je znak pomanjkljivega poljedelstva, naj postanejo ponos naših poljedelcev *plevela čiste njive!*

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista smo objavili članek pod naslovom »Novo življenje naših otrok v okrajnem dečjem domu«. Vsled napake, ki se je pomotoma vrinila vanj, preklicujemo vsebino članka od 4. do 14. vrste v drugem stolpcu.

Uredništvo

Pripravljalni štab za Novoletno jelko in Okrajni pionirski štab

se v imenu vseh pionirjev ptujskega okraja

zahvaljuje

vsem sindikalnim podružnicam, kmetijskim zadrugam, ustanovam, podjetjem in množičnim organizacijam, ki so s svojimi denarnimi prispevki pospešili priprave za Novoletno jelko. Posebno zahvalo izrekamo Okrajnemu izvršnemu odboru za podarjeno visoko denarno vsoto, istotako organizaciji AFŽ, ki je vložila vse sile za intenzivno izvedbo akcije.

Tej akciji so se pridružile sledeče sindikalne podružnice, ustanove, podjetja in kmetijske zadruge s sledečimi vsotami:

Okrajni izvršni odbor 250.000 din; Denapoza 10.000 din; Okrajni magazin 10.000 din; Vinarska zadruga, Ormož 5000 din; Sindikalna podružnica OZKZ 3098 din; Okrajni odbor ZB 3000 din; Okrajni odbor Zveze voj. invalidov 2000 din; Sindikalna podružnica ZPDJ, d. breg 1640 din; KZ Desternik 1500 din; Sindikalna grupa ZPDJ OO OF 928 din; Sindikalna grupa ZPDJ na gimnaziji 760 din; Sindikalna podružnica Dir. drž. pos. 725 din; Sind. podr. pri upr. za reg. in melioracijo 690 din; Sind. podruž. kraj. obrti in ind. 675 din; Sind. podruž. pri tov. za izd. perila 635 din; Sind. podr. pri opekarni 611 din; KZ Borl 500 din; KZ Leskovec v Hal. 500 din; KZ Spuhlja 500 din; Sind. podr. pri Okr. sodišču 500 din; Sind. grupe osnovnih šol v Ptuju 380 din; Sind. podr. pri MLO 392 din; Sind. podr. čevljarjev 331 din; KZ Moškanjci 300 din; Delavnice drž. železnic 250 din in KZ Gorišnica 200 din.

Pripravljalni štab za Novoletno jelko in Okrajni pionirski štab v Ptuju

Do vključno 30. decembra predvajamo v Ptuju prvi slovenski umetniški celovečerni film

„Na svoji zemlji“

Dnevno so razen rednih še tri izredne predstave, in sicer ob 10., 14. in 16. uri. — Od 31. dec. 1948 do 3. jan. 1949 predvajamo sovjetski barvni film »POVEST O SIBIRSKI ZEMLJI« z istimi izrednimi predstavami.